

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

SOUHRN VÝSLEDKŮ ANALÝZY ZADAVATELŮ
REALIZOVANÉ V OBDOBÍ BŘEZEN 2021
V RÁMCI PROJEKTU
PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA KYJOVSKU

DOC. PHDR. KATEŘINA KUBALČÍKOVÁ, PH.D.

Komunitní plánování
Sociálních služeb
Kyjovska

Tento dokument vznikl v rámci projektu „Plánování sociálních služeb na Kyjovsku“, který je spolufinancován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky.

ÚVOD

Předkládaný text představuje souhrn výsledků analýzy zadavatelů, tedy volených zástupců obcí, která byla realizována jako jedna z aktivit projektu Plánování sociálních služeb na Kyjovsku.

Realizace analýzy zadavatelů byla zamýšlena ve dvou etapách, časově směřovaných do období leden – únor 2021. První etapa byla koncipována ve formě krátkého dotazníkového šetření s cílem získat základní přehled o zkušenostech a názlehu zástupců obcí na problematiku dostupnosti sociální pomoci, zejména s využitím sociálních služeb. Druhá etapa pak byla plánovaná formou kvalitativních výzkumných postupů, konkrétně individuálních a skupinových rozhovorů. S ohledem na epidemiologickou situaci a související vládní opatření, byl původně zamýšlený postup přehodnocen. Důvodem byla jednak zvýšená nemocnost, omezení kontaktů a následně i pohybu, ale také situace samotných volených zástupců, kteří ve spravovaných obcích řešili praktické naplnění mnoha výše zmíněných vládních opatření. Časové kapacity zástupců obcí na zapojení se do výzkumných aktivit tak byly značně redukovány. Po zvážení všech rizik, byla tedy realizovaná zatím první etapa, tzn. dotazníkové šetření. Po rozvolnění opatření a možnosti organizovat setkání bez významnějších omezení bude tato etapa doplněna dalšími daty, která budou opatřena s využitím kvalitativních postupů.

Předkládaný text shrnuje výsledky první etapy šetření volených zástupců obcí ve správním obvodu ORP Kyjov. V tomto správním obvodě se kromě samotného města Kyjov nachází dalších 41 obcí, jejichž zástupci byli osloveni s žádostí o vyplnění krátkého dotazníku. Do šetření se zapojili zástupci 30 obcí, celková návratnost je tedy něco přes 73%, což lze u dotazování tohoto typu chápat jako velmi vysokou návratnost (za žádoucí je považována návratnost 60%, běžně se však návratnost u dotazování volených zástupců pohybuje pod 50%). Jak již bylo zmíněno výše, cílem tohoto šetření byla snaha zachytit zkušenosti a stanoviska zástupců obcí, kteří jsou v každodenním kontaktu s lidmi a disponují jedinečnými poznatky o tom, v jakých obtížných životních situacích se lidé ocitají a jaké potřeby je nezbytné prostřednictvím sociálních služeb saturovat. Zjištění budou východiskem pro nastavení dalšího dotazování s využitím individuálních a skupinových rozhovorů.

CÍLOVÉ SKUPINY BEZ DOSTUPNÉ POMOCI

Zástupci obcí byli nejprve dotázáni, **zda se setkali ve své obci s lidmi v obtížné životní situaci, pro které není v současné době dostupná adekvátní pomoc.** V dotazníku byla předložena baterie cílových skupin, které mohli bez omezení označit. Otázku vyplnila pouze část respondentů (70%), kteří vyznačili alespoň jednu cílovou skupinu, u které se domnívají, že pomoc je méně dostupná. Odpovědi zástupců obcí jsou prezentovány v Tabulce 1. V tabulce jsou prezentovány všechny cílové skupiny, pro přesnější náhled, které cílové skupiny z hlediska nedostatečné saturace pomoci považují respondenti za významné a které naopak byly označovány pouze okrajově. Z údajů vyznačených v této tabulce je zřejmé, že aktuálně ve svých obcích vnímají zástupci jako nejméně dostupné služby pro samostatně žijící osoby, které kvůli zhoršenému stavu potřebují pomoc s domácností nebo sebeobsluhou (celkem se označení u této cílové skupiny objevuje 11x). Druhá největší četnost byla zaznamenána u cílové skupiny lidé ve složité finanční situaci, např. nedostatečný příjem nebo dlouhodobá zadluženost (celkem 9x označeno). Zástupci obcí, kteří považují tuto cílovou skupinu za ne zcela saturovanou nástroji pomoci a podpory, pak současně obvykle také zaznamenali méně dostupnou pomoc pro cílovou skupinu lidí se závislostí na drogách, alkoholu či gamblingu. Dále se objevovala také kombinace s položkou rodiny, které nevykonávají řádnou péči o děti. Je tedy zřejmé, že v daných obcích mají zkušenost s přítomností sociálně patologických jevů, které by z pohledu oslovených zástupců bylo vhodné významněji saturovat službami.

Tabulka 1 Cílové skupiny bez zajištění adekvátní pomoci

Cílová skupina	počty odpovědi vyjadřující nedostupnost pomoci (abs.)
samostatně žijící starší lidé, kteří kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu potřebují pomoc s domácností nebo sebeobsluhou	11
rodiny, které se starají o dospělého člověka, který z důvodu věku nebo zdravotního stavu potřebuje soustavnou pomoc	7
rodiny, které se starají o dítě s postižením	5
lidé, kteří jsou závislí na: drogách – alkoholu - gamblingu	4
lidé vystaveni násilí nebo šikaně	1
lidé, kteří nemají stálé bydlení nebo jsou trvale bez domova	3
problémové děti, mládež, dospívající	1
lidé, kteří trpí: demencí – trvalým psychickým onemocněním	4
příslušníci etnických menšin, kteří se nacházejí ve složité životní situaci	1
osoby ve složité finanční situaci (např. nedostatečný příjem, dlouhodobá zadluženost)	9
samostatně žijící lidé s postižením: tělesným – mentálním – smyslovým	3
lidé po dlouhodobé léčbě nebo s chronickým onemocněním, kteří potřebují pomoc s domácností nebo se sebeobsluhou	1
rodiny, které nevykonávají řádnou péči o děti	4

KOMUNIKACE A KONTAKT S POSKYTOVATELI POMOCI A PODPORY

Následující skupina otázek směřovala do oblasti spolupráce, kontaktů a komunikace se zástupci institucí a organizací, které mohou být pro občany zdrojem pomoci a podpory. První z této sady otázek ověřovala zkušenosti respondentů s působením poskytovatele pomoci a podpory v obci. Zástupci obcí byli dotázáni, **zda mají povědomí o působnosti organizace nebo instituce poskytující v obci pomoc a podporu lidem v nepříznivých životních situacích**. Z výsledků shrnutých v Tabulce 2 je patrné, že polovina respondentů má povědomí o tom, že v jejich obci jiný subjekt takovou pomoc či podporu poskytuje. Současně tito respondenti uváděli také organizace nebo instituce, jejichž působení ve své obci registrují. Nejčastěji byly zmiňovány nejrůznější služby Charity (14x), dále organizace Krok nebo Homedika, Educante Kyjov, uváděno bylo také město Kyjov – přesněji OSPOD.

Tabulka 2 Povědomí o působení poskytovatele pomoci a podpory v obci

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Nevím o tom	5
Určitě ne	10
Ano	15
Celkem	30

Zajímavou skutečnost se podařilo zachytit prostřednictvím následující otázky, ve které respondenti vyjadřovali, **zda jsou v kontaktu se zástupci nebo pracovníky organizací, které poskytují pomoc nebo podporu lidem z dané obce**. Odpovědi na tuto otázku jsou zaznamenány v následující Tabulce 3.

Tabulka 3 Kontakt s pracovníky poskytovatele pomoci a podpory v obci

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Ano	19
Ne	11
Celkem	30

Přestože v předchozí otázce vyjádřilo povědomí o působení poskytovatele v obci 15 respondentů, nyní poskytlo kladnou odpověď 19 respondentů. Tato disproporce je způsobena tím, že respondenti nyní za poskytovatele pomoci a podpory v obci označovali také pracovníky Odboru sociálních věcí MěÚ Kyjov, kteří nepůsobí přímo v obci (ve smyslu poskytování sociální služby), ale zprostředkovávají pomoc a podporu občanům, kteří se ocitli v obtížných situacích. Níže jsou v odrážkách uvedeny typické záležitosti, které jsou předmětem jednání mezi pracovníky obce a zástupci různých organizací a institucí, včetně pracovníků zmíněného Odboru sociálních věcí:

- Zajištění péče pro seniory v domácím prostředí
- Zprostředkování pomoci pro pečující rodiny
- Zprostředkování pomůcek nezbytných pro zajištění péče
- Zprostředkování bydlení v Domě s pečovatelskou službou
- Umístění v pobytové službě
- Zprostředkování právní pomoci
- Řešení náhradního ubytování, bezdomovectví
- Řešení situace občanů v nouzi
- Řešení opatrovnictví
- Řešení situace rodin v nouzi
- Řešení nedostatečného zajištění péče o dítě
- Komunikace se školou
- Zprostředkování a předání informací občanům
- Mapování situace a potřeb v obci

Výše uvedené oblasti naznačují, že se zástupci obcí setkávají se širokou škálou naléhavých životních situací, které v zájmu občanů řeší zejména s poskytovateli sociálních služeb a s pracovníky Odboru sociálních věcí MěÚ Kyjov, případně se zástupci dalších institucí (školy, právní poradny apod.).

S odpověďmi uvedenými v textu výše pak zcela korespondují odpovědi na otázku, **zda by zástupci obcí považovali za přínosné pořádat pravidelné setkání ORP Kyjov se zástupci organizací a institucí, které poskytují pomoc a podporu lidem v obtížných životních situacích.** Většina respondentů myšlenku na taková setkávání vnímá jako přínosnou.

Tabulka 4 Přínos setkání zástupců obcí a zástupců poskytovatelů pomoci a podpory

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Ano	27
Ne	3
Celkem	30

INFORMOVANOST A POVĚDOMÍ O DOSTUPNOSTI POMOCI A PODPORY

Další sada otázek pak sledovala zkušeností zástupců obcí ORP Kyjov s dostupností pomoci a podpory pro občany v obtížných životních situacích. Na explicitní otázku, zda je z hlediska respondentů pro lidi z dané obce dostupná pomoc a podpora, pokud se někdo ocitne v obtížné situaci, poskytla většina respondentů kladnou odpověď (kladných odpovědí je v součtu 25). Čtyři respondenti se pak domnívají, že vhodná pomoc a podpora spíše dostupná není (podrobněji Tabulka 5).

Tabulka 5 Dostupnost pomoci a podpory v obci pro lidi v obtížné životní situaci

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Určitě ne	0
Spíše ne	4
Spíše ano	21
Rozhodně ano	4
Nevím	1
Celkem	30

Návazně pak měli respondenti možnost vyjádřit jaké formy pomoci a podpory v současné době nejsou dostupné podle potřeby. Mezi nejčastěji zmiňovanými se objevily následující položky:

- Podpora rodinných pečujících
- Větší dostupnost terénních služeb zajišťujících běžné denní činnosti
- Možnosti bydlení v Domě s pečovatelskou službou
- Pobytová péče o seniory a další skupiny se výrazně sníženou soběstačností
- Služby pro osoby s psychickými problémy a/nebo psychiatrickým onemocněním

- Ubytování lidí s omezenou svéprávností
- Doprovázení osob, které pobírají sociální dávky (kontrola využívání dávek)

Co se týká informovanosti zástupců obcí (Tabulka 6), na otázku, **zda mají dostatek informací o možnostech poskytování pomoci a podpory, které by mohly občanům v případě potřeby zprostředkovat**, odpověděla většina respondentů kladně.

Tabulka 6 Dostupnost informací o možnostech poskytování pomoci a podpory

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Ano	22
Ne	8
Celkem	30

Následovaly otázky zaměřené na komunikaci a spolupráci zástupců obcí s pracovníky Odboru sociálních věcí ORP Kyjov. Jak vyplývá z dat uvedených v Tabulce 7, **v období posledních 6 měsíců** byla v kontaktu s pracovníky OSV Kyjov polovina respondentů.

Tabulka 7 Kontakt s pracovníky Odboru sociálních věcí MěÚ Kyjov

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Ano	15
Ne	15
Celkem	30

Respondenti měli také možnost upřesnit, **co bylo předmětem této spolupráce nebo komunikace s pracovníky OSV Kyjov**. Z upřesňujících odpovědí je zřejmé, že se jedná o velmi různorodé aktivity, směřující k zajištění pomoci a podpory obyvatelům daných obcí:

- Jednání týkající se omezení právní způsobilosti
- Zajištění nebo zprostředkování sociální služby
- Vyřizování příspěvku obce pro osobu v hmotné nouzi
- Řešení bezdomovectví a bytové nouze
- Řešení situace osoby s psychiatrickým onemocněním
- Péče o děti a mladistvé

- Řešení situace rodiny s dětmi nacházející se v naléhavé životní situaci
- Návrat dítěte do rodiny po ukončení pobytu v dětském domově

Zástupci obcí byli dále dotázáni, zda by považovali za přínosné pořádání pravidelných setkání zástupců/pracovníků obcí s pracovníky Odboru sociálních věcí MěÚ Kyjov. Z dat uvedených v Tabulce 8 vyplývá, že většina respondentů je organizování takových setkání nakloněna.

Tabulka 8 Přínos setkání zástupců obcí s pracovníky Odboru sociálních věcí MěÚ Kyjov

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Ano	24
Ne	4
Nedopovědělo	2
Celkem	30

Respondenti pak opět měli možnost vyslovit se k obsahu takových setkání. Odpovědi a návrhy lze shrnout do následujících oblastí:

- Průběžné získávání informací ze sociální oblasti, možnost sledovat aktuální změny
- Získávat informace specificky o nabídce sociálních služeb, o poskytovatelích
- Možnost konzultovat vhodné postupy při zajištění pomoci občanům v obtížné situaci
- Koordinace postupů v případě zapojení více subjektů do řešení situace
- Výměna zkušeností, příklady dobré praxe, získávání nových podnětů
- Udržování kontaktů s pracovníky OSV a zástupci poskytovatelů služeb
- Možnost podílet se na nastavení sítě služeb a způsobech pomoci

Na závěr byla zástupcům obcí položena otázka zaměřená na sledování jejich postojů k zajištění péče o seniory. S ohledem na stárnutí populace a zvyšující se poptávku po zajištění pomoci a podpory právě této skupině obyvatel, je pohled zástupců obcí velmi důležitý. Obvykle jsou s občany, kteří vyžadují pomoc z důvodu snížené soběstačnosti, v přímém kontaktu a taktéž s pečujícími rodinami. Postoje zástupců obcí mohou být zásadní, protože jsou často prvními zprostředkovateli případné pomoci.

Tabulka 9 Zdroj zajištění péče o osoby se sníženou soběstačností

Varianta odpovědi	Počet (abs.)
Povinnost především rodiny a příbuzných	0
V domácím prostředí s podporou rodiny	2
Rodina v kombinaci s profesionální službou (např. PS)	26
Umístění do pobytové služby	1
Neodpovědělo	1
Celkem	30

Přehled odpovědí na tuto otázku, uvedený v Tabulce 9, jednoznačně vypovídá o tendenci nahlížet rodinu jako prvotního poskytovatele pomoci. Současně však většina dotázaných rodinnou pomoc nahlíží v kontextu potřebné spolupráce s profesionálními službami. Jinými slovy, odpovědi na tuto otázku nepřímo deklarují potřebu dostupnosti terénních sociálních služeb. Je třeba zmínit, že 10 respondentů z celkového počtu 26 respondentů, kteří zvolili variantu odpovědi č. 3, spontánně označilo také variantu odpovědi č. 2 – tedy zajištění péče v domácím prostředí ze strany rodiny, které bude poskytnuta adekvátní podpora. Toto jasně naznačuje, že respondenti vnímají rodinnou péči jako velmi náročnou záležitost a rodinné pečující nahlízejí jako skupinu, která by měla být zohledňována.